

ב"ה

במדבר - שבועות

שבת - קדושה יום טוב - שמחה

איתא בספרי קבלה וחסידות¹ ששבת הוא בחינת מוחין דאבא, ולכן הוא למעלה מיום טוב שהוא בחינת מוחין דאימא.

וכן הוא בפשטות על פי נגלה - שיום השבת אסור בכל המלאכות, מה שאין כן יום טוב, שאף שאסור במלאכה, הרי הוא מותר במלאכת אוכל נפש (שאסורה בשבת)². ומזה מוכח שיום השבת הוא מובדל לגמרי מעניני העולם, מה שאין כן יום טוב שמותר במלאכת אוכל נפש - יש לו איזה קשר ושייכות לעניני העולם.

וזהו גם מה שיום השבת נקרא "קדש"³ מה שאין כן יום טוב אינו אלא "מקראי קדש"⁴, "זמינין דקדש"⁵, היינו, שמזמינים וממשיכים את הבחינה ד'קודש' ביום כזה שמצד עצמו אינו קודש (וראיה לדבר - שמותר במלאכת אוכל נפש). ומובן שיש חילוק בדרגת הקדושה שבדבר שהוא קודש מצד עצמו, לדרגת הקדושה בדבר שרק מזמינים וממשיכים בו ענין הקדושה.

ועוד ענין בזה - שיום השבת ענינו תענוג, ואין בו ענין של יגיעה כלל, כי היגיעה והטירחא אינם אלא בערב שבת, כמאמר רבותינו ז"ל⁶ "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", אבל בבוא יום השבת עצמו - הנה מבלי הבט על מעמדו ומצבו כו', וגם בזמן הזה ובחורף לארץ - מתעלה הוא למעמד ומצב ש"כל מלאכתך עשויה"⁷; מה שאין כן ביום טוב - צריך להיות ענין של יגיעה על כל פנים בנוגע למלאכת אוכל נפש, ובמילא, צריך להיות גם ענין

¹ ראה פע"ח שער מקרא קודש פ"א. לקו"ת צו י"א, ד ואילך. סידור (עם דא"ח) שער המועדים בתחילתו (ריז, א ואילך) ובכ"מ.

² ביצה לו, ב (במשנה). רמב"ם, טוש"ע ואדה"ז או"ח, ריש הל' יו"ט.

³ תשא לא, יד.

⁴ אמור כג, ב. ד.

⁵ זח"ג צג, ב ואילך.

⁶ ע"ז ג, טע"א.

⁷ מכילתא ופרש"י יתרו כ, ט. טוש"ע (ואדה"ז) או"ח טש"ו ס"ח (סכ"א).

של מלחמה עם החומריות – ועל כל פנים עם הגשמיות - שבעולם. ומכל זה מובן שהן על פי נגלה והן על פי פנימיות הענינים - יום השבת הוא למעלה מיום טוב.

אמנם, לאידך גיסא - ענין השמחה הוא ביום טוב דוקא, כמו שכתוב⁸ "ושמחת בחגך", ולא בשבת. ומה שכתוב ב'ספרים'⁹ "וביום שמחתכם אלו השבתות" - הרי ענין השמחה בשבת הוא בהעלם¹⁰, ואילו עיקר ענין השמחה - בגילוי - הוא ביום טוב דוקא.

וכן הוא להלכה - כמו שכתוב בשולחן ערוך¹¹ ש"בגדי יום טוב צריכים להיות יותר טובים מבגדי שבת", מצד חיוב השמחה ביום טוב דוקא, ו"לכך נהגו להרבות במיני מאכלים ביום טוב יותר מבשבת שלא נאמר בה שמחה".

ולהעיר, שחיוב השמחה ביום טוב הוא גם בזמן הגלות ובחוץ לארץ. ואף שיש דעות¹² שאין זה אלא מדרבנן, הרי כבר פסק אדמו"ר הזקן¹³ - הפוסק דדורנו - שגם בזמן הגלות ובחוץ לארץ חיוב השמחה הוא מן התורה.

...ונמצא, שיש ביום טוב דבר והיפוכו - שבענין אחד הוא יותר בגילוי, ובענין אחד הוא יותר בהעלם. ענין השמחה - הוא ביום טוב בגילוי, ועוד זאת, שהתגלות השמחה ביום טוב היא לא רק בנוגע לעצמו, אלא גם בנוגע להזולת, ...ועד שזהו תנאי עיקרי בשמחת יום טוב, כפי שפוסק אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך כשהוא אוכל ושותה¹⁴ חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האומללים, שנאמר והלוי והגר והיתום וגו', אבל מי שנועל דלתי חצירו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש, אין זו שמחת מצוה כו', ושמחה כזו קלון הוא להם, שנאמר¹⁵ וזריתי פָּרֶשׁ על פניכם פָּרֶשׁ חגיכם".

מה שאין כן בשבת - אף שצריך להיות הכנסת אורחים וצדקה (על ידי מאכל ומשקה), הרי גם לולי זאת אין זה באופן של "פָּרֶשׁ" חס ושלום כמו ביום טוב, שהרי "פָּרֶשׁ חגיכם קאמר ולא פָּרֶשׁ שבתכם"¹⁶. ונמצא, שלגבי הזולת - ענין השבת הוא באופן של העלם.

⁸ פ' ראה טז, יד.

⁹ בהעלותך י"ד, י"ד (נת' בלקו"ש חל"ג ע' 62 ואילך).

¹⁰ ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1090 הערה 31.

¹¹ אדה"ז או"ח סתקכ"ט ס"ז.

¹² תוד"ה עשה דיחיד (מו"ק יד, ב). וראה בארוכה שאגת ארי' סי' סה. מנחת חינוך מצוה תפה.

¹³ שם ס"ו.

¹⁴ שם סי"א.

¹⁵ מלאכי ב, ג.

¹⁶ זח"ב פח, ב (ובנצו"א שם). וראה תו"א ר"פ ח"י שרה. סידור (עם דא"ח) סדר סעודת שבת רג, א ואילך. ועוד.

והפכו בענין הקדושה - שבשבת הוא בגילוי, וביום טוב הוא בהעלם, כדמוכח מזה שיום טוב מותר במלאכת אוכל נפש (כנזכר לעיל), וכיון שכן, הרי יש אפשרות שבמשך כל היום יעסוק אדם (לא בעניני קדושה, אלא) במלאכת אוכל נפש, ועד כדי כך, שיש דעה שיום טוב הוא "כולו לכם"¹⁷, והיינו, שאף שישנו ענין הקדושה ביום טוב, "מקראי קדש", הרי זה יכול להיות בהעלם; מה שאין כן בשבת - ענין הקדושה הוא בגילוי, "שבת לה"¹⁸, ועד כדי כך, ש"בקושי התירו לדבר דברי תורה בשבת"¹⁹, כיון שגילוי הקדושה דיום השבת היא מבחינה שלמעלה גם מהדיבור דתורה²⁰.

...ומכל זה מובן שביום טוב נוגע ומודגש בעיקר ההמשכה והגילוי למטה בפועל ממש, גם כאשר הקדושה והרוחניות שבדבר אינן באות במורגש כל כך, כי אם בדרך סגולה בלבד

קטע משיחת יום שמחת תורה, רשימת השומעים בלתי מוגה. תו"מ ה'תשכ"ה ח"א ע' 113

¹⁷ פסחים סח, ב.

¹⁸ יתרו כ, י"ד.

¹⁹ הובא בסו"ס היראה לר' יונה (אות שיט). וראה ירושלמי שבת פט"ו ריש ה"ג. וראה גם אג"ק ח"כ ע' קא. וש"נ.

²⁰ ראה תו"א תשא (בהוספות) קיג, א. לקו"ת שבעה ערה 17. ובכ"מ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה